

- ב. התוס' כתבו שבסירוגי ימים, כגון שנגח מעשרים לעשרים יום, או שנגח יום והפסיק יום, כך שלשה ימים – לדברי הכל אין הנגיחה הראשונה מן המניין וצריך לשלש בדילוג. וכתבו לפי זה שצריך לחלק בין סירוגים של ימים לסירוגים של שוורים, שהרי בברייתא לעיל מבואר שנעשה מועד בשור השלישי שנגח.
ורש"י כתב שגם באותה ברייתא, לדברי רב נעשה מועד לסירוגין כבר בשלישית ולדברי שמואל רק בנגיחה הבאה.
וברמב"ם (ו, ט) משמע שנעשה מועד כבר בשלישית – שלא כבדילוגי התאריכים. וכן חילק הר' ישעיה בשיטמ"ק.
ג. נגח בכל פעם באותו יום לחודש – לדברי הכל נעשה מועד בשלישית לאותו תאריך [ורק במועד להפריש זמן קבוע נחלקו] (תוס').

אמר רבא: שמע קול שופר ונגח, קול שופר – ונגח, קול שופר – ונגח – נעשה מועד לשופרות [ואין אומרים שופר ראשון סיוט בעלמא הוא שאחזו ואינו מן המניין].
דין מועד מקרן ימין לשמאל ומתולדה לתולדה – ע' במובא לעיל ב-ג.

דפים לז – לח

- עט. א. שור של ישראל שנגח שור של הקדש ולהפך, מה הדין?
ב. שור של ישראל שנגח שור של עכו"ם ולהפך, מה הדין?

א. תנן, שור של ישראל שנגח שור של הקדש ושל הקדש שנגח שור של ישראל – פטור, שנאמר שור רעהו – ולא שור של הקדש. ובברייתא נחלק רבי שמעון בן מנסיא ואמר ששור של הדיוט שנגח שור הקדש, בין תם בין מועד משלם נזק שלם. ופירש ריש לקיש טעמו: הכל היו בכלל נזק שלם (שאינן כתוב שם 'רעהו') כשפרט לך הכתוב 'רעהו' גבי תם, רעהו הוא שמשלם חצי נזק, מכלל שהקדש נזק שלם, שאם לפטור – ייכתב 'רעהו' גבי מועד.

- א. הלכה כחכמים (רמב"ם רא"ש ו"ש פ). ובין בקדשי מזבח בין בקדשי בדק הבית (עפ"י מאירי).
ב. שור של הקדש שנגח שור של הקדש – פטור (רי"א ז). וכנראה הכוונה בהמה מוקדשת שהויקה והיא תחת רשות אדם).
ג. בהמת קדשים קלים שהויקה – ע' לעיל יב-יג.
שאר נזקי ממון בהקדש – ע' לעיל ו-ז.

- ב. שור של ישראל שנגח שור של כנעני – פטור, ושל כנעני שנגח שור של ישראל – בין תם בין מועד משלם נזק שלם. מבואר בגמרא שקנס הוא שקנסתם תורה על שעברו על מצוותיהם, עמד הקב"ה והתיר ממונם לישראל [לענין זה, הגם שגזל עכו"ם אסור. ראשונים].
א. כתב המאירי שלא נאמרו דברים אלו באומות הגדרות בדרכי דתות ונימוסים, שכל ששבוע מצוות בידם, דינם אצלנו כדיננו אצלם ואין נושאים פנים בדין לעצמנו. (ע"ע בדבריו קיג: ויתכן לפי"ז ש'כנעני' בדוקא. אך בכל כ"י הגירסה 'נכרי'. וע' בפירוש הר' יהונתן).
ב. שור של גוי שנגח שור של גוי חברו, אעפ"י שקבל עליו לדון כדיני ישראל – בין תם בין מועד משלם נזק שלם (עפ"י התוספתא, והובאה בירושלמי; רי"ד ורי"א ז).

דף לח

פ. מה דין נזקי שור שבין ישראל לכותי?

שור של ישראל שנגח שור של כותי – פטור. ושל כותי שנגח שור של ישראל, לתנא קמא דברייתא וכן הוא סתמא דברייתא בסנהדרין פה: ע"ש בתוס' – תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם, ולדברי רבי מאיר בין תם בין מועד משלם נזק שלם. ופירשו בגמרא שהכותים גרי אמת הם אלא שקנס רבי מאיר בממונם שלא יטמעו בהם (ואף ת"ק קנס, שלכך שור של ישראל שנגח של כותי פטור, אלא שר"מ קנס יותר [כדי שלא יטמעו בהם], ששור תם שלהם שהזיק שור של ישראל – חייב נזק שלם, כנכרים. ראשונים). [ודוקא כאן קנס, אבל לענין אונס ומפתה את הכותית לא קנס לפטור – כדי שלא יהא חוטא נשכר]. מסתבר שהלכה כחכמים, ששור של כותי שנגח של ישראל – תם משלם חצי נזק (רא"ה. וכ"פ ביש"ש). אלא שלמעשה גזרו עליהם בזמן מאוחר יותר, להיותם כגויים גמורים (ע' חולין ו), ולפי"ו נראה שמשלם נזק שלם (וכן מבואר בפסקי הרא"ו).

דף לט

פא. מה הדין במקרים הבאים?

- א. שור של פקח שנגח שור של חרש שוטה וקטן.
 - ב. שור של חרש שוטה וקטן שנגח.
 - ג. שור של חש"ו שהועד ולאחר מכן נתפקח החרש נשתפה השוטה והגדיל הקטן.
 - ד. שור שהלכו בעליו למדינת הים, ונגח.
- א. שור של פקח שנגח שור של חרש שוטה וקטן – חייב.

ב. תנן, שור של חש"ו שנגח – פטור. ועוד שנינו: בית דין מעמידים להם אפוטרופוס ומעידים להם בפני אפוטרופוס. והקשו רישא לסיפא, ופירש רבא (ברי"ד: רבה) שסובר תנא דמתניתין אין מעמידים אפוטרופוס לתם לגבות מגופו. (רש"י נימק משום שאין גובים ממטלטלי יתומים. והתוס' פירשו כיון שחסה תורה על הבעלים שלא ישלם נזק שלם בתם, חסו חכמים על היתומים שלא להעמיד להם אפוטרופוס לחייב בתם. וע"ע טעמים נוספים בראשונים). אלא שאם הוחזק נגחן מעמידים להם אפוטרופוס ומעידים בפניו לעשותו מועד שאם חזר ונגח משלם מעלייה. [ואע"פ שאין נזקקים לנכסי יתומים קטנים אלא אם כן רבית אוכלת בהם וכד' – אמר רבא שמזיק שונה].

א. בלא אפוטרופוס אין העדאה לחרש שוטה וקטן. וגם כאשר נגח שלש פעמים ברשות היתומים, לא יעשה מועד עד שיחזור ויגח שלש פעמים ברשות האפוטרופוס – לדעת האומר רשות משנה (עפ"י תוס' ועוד).

ויש שכתבו שלדעת האומר 'ליעודי גברא' נעשה מועד כל שהעידו בפני האפוטרופוס על שלש נגיחות שהיו מקודם (עפ"י רבנו יהונתן תור"פ ומאירי).

ב. צריך מינוי מיוחד של אפוטרופוס ע"י בית דין על הדבר הזה, ואין די באפוטרופוס הממונה על שאר עניני היתומים (רש"ל).

נחלקו רבי יוחנן ורבי יוסי בר חנינא האם משלמים מעליית יתומים [שאם נחייב את האפוטרופוס – יימנעו ולא יעשו אפוטרופוסין], או מעליית האפוטרופוס, וחוזרים ונפרעים מן היתומים לכשיגדלו.